



Број: 297/23

Датум: 15.06.2023. године

**УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Н/р директора

Др Зоран Тегелтија

Предмет: Иницијатива за унапређење прописа у области индиректних пореза, доставља се

Поштовани,

Унија послодаваца Републике Српске је током претходног периода реализовала пројекат „Смањење корупције у раду инспектора УИО БиХ“, који је дио ширег програма „Подршка грађанима у борби против корупције“ који имплементирају Центри цивилних иницијатива (ЦЦИ), као главни имплементатор а уз финансијску подршку америчког народа путем Америчке агенције за међународни развој (УСАИД).

У оквиру наведеног пројекта, као резултат проведених анализа правног основа донесених и издатих рјешења од стране инспектора УИО предузећима и анализе жалбених процеса унутар УИО, као и на основу проведеног истраживања ставова чланства Уније послодаваца, достављамо Вам иницијативу за унапређење прописа из области индиректног опорезивања са следећим приједлозима и препорукама:

- 1. Да би се отклониле дилеме око одређивања својства пореског обвезника за сврхе ПДВ-а у смислу одредбе члана 12. став 6. и 7. Закона о ПДВ-у, којим је прописано да

“Држава и њени органи, ентитетски органи, органи Дистрикта и локалне самоуправе, као и правна лица основана у складу са законом с циљем обављања послова из дјелокруга органа управе, не сматрају се обвезницима у смислу овог закона ако обављају промет добара и услуга у оквиру дјелатности и трансакција у које улазе као органи управе.

Органи из става 6. овог члана сматрају се обвезницима ако обављају промет добара и услуга а такав промет добара и услуга или трансакције обављају се као конкуренција фирмама у приватном власништву.”, предлажемо:

да се подзаконским актом разради одредба став 7. члана 12. Закона о ПДВ-у, у смислу да се у подзаконском акту-правилнику децидно дефинише који се промет добара и услуга или трансакције имају сматрати да су обављене као конкуренција фирмама у приватном власништву.

- 2. У циљу превазилажења различитог пореског третмана износа накнаде по основу уговорене штете и правне сигурности за обвезнике ПДВ-а, која је настала као посљедица пријевременог раскида уговора, сматрамо да би одредбе Закона о порезу на додату вриједност који се примјењује на територији Босне и Херцеговине требало ускладити са Директивом Вијећа 2006/112/ЕЗ.

Имајући у виду да Закон о ПДВ-у у Босни и Херцеговини није усклађен с Директивом Вијећа ЕУ, иако је чланом 23. Закона о систему индиректног опорезивања прописано да ће ПДВ у БиХ бити у складу са стандардима ЕУ, а да принцип мјеста опорезивања услуга у ЕУ је измијењен већ годинама, **препоруча је да се исти усклади са стандардима ЕУ.**



- 3. Рок за подношење ПДВ пријаве и плаћање обавезе је до 10-ог у мјесецу по истеку пореског периода. Како је десет дана изузетно кратак рок за благовремено и квалитетно сачињавање ПДВ пријаве, а овај проблем је посебно изражен када десети пада у дане викенда што ионако кратак рок скраћује.
Дакле, предлагемо да се изврше измјене одредби Закона о порезу на додату вриједност на начин што ће „рок за подношење ПДВ пријаве и плаћање обавезе бити до 25-ог у мјесецу по истеку пореског периода“.
- 4. Одредбе Закона којим је одређено аутоматско креирање Рјешења о принудној наплати са накнадним теретом принуде од 5%, а које се креира у информационом систему УИО већ следећи дан од прекорачења предвиђеног рока за плаћање што је тренутно 10. у мјесецу за претходни мјесец, **треба мијењати тако што ће се обвезницима индиректних пореза прво „уручити опомена са роком од најмање 7 дана за добровољно плаћање, па тек након истека тог рока доставити рјешење о принудној наплати“.**
- 5. Одредбе Закона о ПДВ-у и Закона о поступку индиректног опорезивању којима су одређени рокови поврата ускладити на начин да „УИО врши поврат обавеза према обвезницима индиректних пореза у истим роковима у којима су обвезници индиректних пореза дужни извршити плаћања обавеза према УИО“.
- 6. **Предлагемо да законске одредбе које прописују стопу затезне камате у износу 0,04% по дану коју наплаћује УИО треба ускладити са општом законском затезном каматом која важи на нивоу државе, а то је 0,03 % дневно.**
- 7. У пракси се дешава да ПДВ обвезник с подручја једног регионалног центра обрачуна ПДВ на трансакцију коју сматра прометом који подлијеже плаћању ПДВ, док за исту трансакцију надлежни регионални центар УИО у контроли такву трансакцију не третира предметом опорезивања у смислу Закона о ПДВ. Према пореској пракси УИО, обвезник који је обрачунао ПДВ на трансакцију која се не сматра прометом у смислу Закона о ПДВ-у не може искористити могућност исправке грешке у корист купца. **С обзиром да ПДВ у ланцу пореских обвезника, према начелима система ПДВ, мора бити неутралан, УИО би требала обвезницима омогућити исправку погрешно обрачунатог ПДВ-а, уколико се грешка исправи у корист купца у смислу члана 55. став (11) Закона о ПДВ-у те прописати детаљну процедуру за такву исправку.**
- 8. Извршити измјене и допуне одредби чланова од 136. до 139. Закона о поступку индиректног опорезивања, на начин да се **брише одредба којом се омогућава одлучивање о жалби у првом степену од стране првостепеног органа.**
- 9. Мијењати одредбу става (1) члана 139. истог закона и да гласи „да против сваког првостепеног рјешења из члана 136. Закона о поступку индиректног опорезивања, **порески обвезник има право жалбе другостепеном органу“.**
- 10. Мијењати став (1) члана 137. Закона о поступку индиректног опорезивања и да гласи „**жалба одлаже извршење рјешења“.**



- 11. У већ постојећи члан 64. Закона о управи за индиректно опорезивање, иза става (1) додати нови став (2) који гласи: „(2) **Овлаштено службено лице - инспектор и сваки други државни службеник одговара за новчану штету коју, незаконитим радом или у вези са радом, намјерно или из крајње непажње проузрокује УИО или трећем лицу.**“ Досадашњи став „(2)“ постаје став „(3)“.

Наиме, нормирајући одредбе члана 136. и 138. Закона о поступку индиректног опорезивања законодавац има у виду да се обвезницима индиректних пореза омогући да у тој фази изјављивања и одлучивања о жалби, на рјешење о утврђеним додатним обавезама по основу индиректних пореза, буду усвојени сви они разлози који у жалби основано указују на незаконито утврђивање пореских обавеза, а самим тим да се скрати временски период у остваривању тих права.

Дакле, законодавац је имао намјеру, да обвезници индиректних пореза у првој фази изјављивања жалбе остваре заштиту својих права, односно да по том основу заштиту својих права не траже пред другостепеним органом УИО чији су рокови за одлучивања много дужи.

Међутим, у пракси се показало да одредбе члана 136. и 138. Закона о поступку индиректног опорезивања не дају оне ефекте које је имао у виду законодавац приликом нормирања наведених чланова, већ напротив, само одуговлаче управног поступака по редовним правним лијековима, јер се у већини случајева порески обвезници, након одлучивања првостепеног органа по жалби у смислу члана 136. и 138. Закона о поступку индиректног опорезивања, одлучују заштиту својих права затражити пред другостепеним органом УИО у смислу члана 139. Закона о поступку индиректног опорезивања.

Оправданост иницијативе да се мијења став (1) члана 137. Закона о поступку индиректног опорезивања у смислу, да „жалба одлаже извршење рјешења“, видимо чињеницу да порески обвезници наложене обавезе по рјешењу за плаћање нису дужни да извршавају све док се не заврши жалбени поступак пред другостепеним органом УИО, односно не би било правно основа да надлежни органи УИО, уколико порески обвезник није у могућности да плати утврђене обавезе у остављеном року, покрену поступак принудне наплате утврђених пореских обавеза.

Такође, УИО би, због суспензије наплате утврђених обавеза до окончања поступка по изјављеној жалби, предузела одређене активности с циљем да ти поступци буду што прије ријешени, а најкасније у прописаним роковима.

Додатни приједлози и препоруке чланица Уније послодаваца Републике Српске

- 1. Креирати Правилник личне одговорности за инспекторе.
- 2. Именовање инспектора на мандат од четири године, чиме би се умањила могућност за настајање коруптивних ризика.
- 3. У случају да исход жалбеног поступка покренутог од стране пореског обвезника не буде у корист УИО, УИО треба да сноси све трошкове поступка.
- 4. Унија послодаваца Републике Српске предлаже повећање накнада/плата инспекторима у циљу умањења/избјегавања настајања коруптивних радњи.
- 5. Оснивање образовног центра УИО са циљем провођења интерних едукација и сертификације запослених у УИО као и успостављање професионалних стандарда и планова инспектора, у циљу постизања једнообразности поступања током инспекцијског надзора.
- 6. У оквиру округлог стола „Дијалогом и сарадњом до смањења коруптивних ризика“ идентификован је проблем новинара да остваре право приступа информацијама УИО, а који се правда заштитом



комерцијалног интереса или приватности стране која је предмет интереса новинарског истраживања. Онемогућавањем приступа информацијама, новинари су истакли да су ускраћени од релевантних информација у процесу истраживачког процеса, а који су усмјерени ка разоткривању коруптивних активности у друштву. У случају одбијања давања информацијама, лице које тражи увид има право уложити жалбу директору Управе, а потом и покренути управни спор у року од 60 дана од дана пријема коначног рјешења, како би одлука била разматрана од стране суда и/или жалити се Институцији омбудсмена за људска права БиХ. Сви наведени процеси кумулативно могу трајати мјесецима, што утиче на паузирање или чак обуставу истраживачког рада у разоткривању коруптивне активности од стране новинара и заинтересованих других лица. У склопу активности „Дијалогом и сарадњом до смањења коруптивних ризика“ препоручује се да органи УИО имају позитивнији однос према захтјевима за приступ јавним информацијама, нарочито када се у истима идентификује активност од јавног интереса. Повећањем броја позитивних одговора УИО на приступ јавним информацијама које се односе на разоткривање потенцијалног постојања коруптивних активности, утицаће се на реципрочно смањење постојећих и превенцију будућих коруптивних активности.

- 11. Редовна регистрација ПДВ обвезника код УИО подразумијева регистрацију лица чији опорезиви промет добрима и/или услугама у претходној години прелази или је вјероватно да ће пријећи износ од 50.000 КМ. Приједлог Уније послодавца Републике Српске је да се граница преласка у ПДВ систем повећа са 50.000КМ на 75.000КМ.
- 12. Одређивање контакт особе или одјељења у УИО као контакт тачку којој би се послодавци могли директно обратити за помоћ у вези са поступком индиректног опорезивања.
- 13. За мале предузетнике омогућити тромјесечно умјесто мјесечног достављања ПДВ пријаве.
- 14. Неопходна дигитализација система – омогућавање увођења дигиталног ЕУР 1 обрасца за Краљевину Норвешку.
- 15. Убрзати издавање контролних и акцизних маркица (траје око 30 дана што је недопустиво јер тек кад се добију онда се шаљу у иностранство да се лијепе након чега роба стигне за цца 45 дана). Укинути издавање маркица за смјесе које садрже брашно у било ком омјеру.

У области увоза (шпедиције – царина) предлажемо сљедеће:

- 1. Имплементација и тумачење законских рјешења и царинских прописа потребно је у свим царинским испоставама да буде једнообразно.
- 2. Убрзати процес раздужења уплате царинских дажбина (тренутно уколико се уплата изврши у петак, раздужи се у понедељак поподне, а ако се уплати ујутро, раздужење се извршава тек наредни дан).
- 3. Потребно је пронаћи модел заштите шпедитера од неплаћања дажбина од стране комитента без обзира на гаранцију – црна листа увозника.
- 4. На царинским испоставама са повећаним обимом посла повећати број царинских инспектора (на неким испоставама буде и по 300 декларација у дану а на истим ради 3-5 инспектора што успорава рад и продужава чекање).
- 5. Убрзати лабораторијске анализе које врше царински органи ради утврђивања тарифног броја.
- 6. Смањити царинску администрацију – за царинску робу из царинског складишта копира се сва документација која је била уз декларацију за смјештај робе у царинском складишту, иако иста већ постоји у царинској архиви. Наведена процедура успорава рад, царина реципрочно има огромну архиву те повећање трошкове имају и послодавци и царина. Приједлог је да се документа само дају на увид овлаштеном лицу.



- 7. Злоупотреба промјене траке селективитета – у неким царинским испоставама се не поштује трака селективитета – црвена, жута, зелена – већ се све декларације пребацују на црвену траку што знатно успорава рад.
- 8. Потребно је омогућити попуњавање Рубрике 9 са уносом корисника робе у случајевима када се увозник и корисник робе разликују.

Сви наведени проблеми битно усложњавају пословање и утичу на губитак ресурса послодаваца што значајно умањује конкурентност домаће економије. Унија послодаваца Републике Српске стоји на располагању за организовање састанка по наведеним темама.

С поштовањем,



Предсједник:
Саша Тривић

Sasha Trivic